

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

№ 6 (320) червень 2018

Засновано в лютому 1997 року (27)
Свідоцтво про реєстрацію:
серія КВ № 14441-3412ПР,
видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку
наукових фахових видань України
(педагогічні науки)
Наказ Міністерства освіти і науки України № 793 від 04.07.2014 р.

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних
«Україніка наукова» (угода про інформаційну співпрацю
№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 11 від 25 травня 2018 року)

Виходить двічі на місяць

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор – доктор педагогічних наук, професор Курило В. С.

Заступник головного редактора –

доктор педагогічних наук, професор Савченко С. В.

Випускаючі редактори –

доктор історичних наук, професор Михальський І. С.,

доктор медичних наук, професор Виноградов О. А.,

доктор біологічних наук, професор Іванюра І. О.,

доктор філологічних наук, професор Галич О. А.,

доктор філологічних наук, професор Глуховцева К. Д.,

кандидат філологічних наук, професор Пінчук Т. С.,

доктор філологічних наук, професор Дмитренко В. І.,

доктор педагогічних наук, професор Харченко С. Я.

Редакційна колегія серії „Педагогічні науки”:

доктор педагогічних наук, професор Ваховський Л. Ц.,

доктор педагогічних наук, професор Гавриш Н. В.,

доктор педагогічних наук, професор Докучаєва В. В.,

доктор педагогічних наук, професор Лобода С. М.,

доктор педагогічних наук, професор Караман О. Л.,

доктор педагогічних наук, професор Стаськівська І. О.,

доктор педагогічних наук, професор Хриков Є. М.,

доктор педагогічних наук, професор Чернуха Н. М.

Редакційні вимоги

до технічного оформлення статей

Редколегія «Вісника» приймає статті обсягом 4 – 5 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, *.rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, правє й лівє) — 3,8 см ; верхній колонтитул — 1,25 см , нижній — 3,2 см .

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (***), 2012.

Статті у «Віснику» повинні бути розміщені за рубриками.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний). Ініціали і прізвище автора вказуються в лівому верхньому кутку (через рядок від УДК) з відступом 1,5 см (відступ першого рядка), шрифт жирний. Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела подаються в квадратних дужках після цитати. Перша цифра — номер джерела в списку літератури, який додається до статті, друга — номер сторінки, наприклад: [1, с. 21] або [1, с. 21; 2, с. 13 – 14]. Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після слова «Список використаної літератури» або після слів «Список використаної літератури і примітки» (без двокрапки) у порядку цитування й оформляються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацем; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Статтю закінчують 3 анотації обсягом 15 рядків (українською, російською) та 22 рядки (англійською) мовами із зазначенням прізвища, ім'я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3 – 5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора: (прізвище, ім'я, по батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу, кафедри; домашня адреса; номери телефонів (службовий, домашній, мобільний).

© ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2018

ЗМІСТ

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

1. Бадер С. О. Особливості соціального розвитку дітей третього року життя.....	6
2. Богайчук В. Ж. Досвід іноземних держав по створенню системи демократичного цивільного контролю.....	11
3. Будагьянц Л. М., Осьодло В. І. Стратегічні комунікації як модель забезпечення згоди в постсучасних демократіях.....	19
4. Єпіхіна М. А. Позакласні виховні заходи з національно-патріотичного виховання як засіб соціалізації молодших школярів.....	26
5. Кононович Д. О. Засоби масової інформації як агент соціалізації молоді в умовах сучасних викликів.....	32
6. Краснова Н. П. Соціальні аномалії як негативний результат сімейної соціалізації дитини в умовах сьогодення.....	39
7. Малиш В. І. Економічна соціалізація підлітків з багатодітних сімей як соціально-педагогічна проблема.....	50
8. Маркова Н. В. Особливості адаптації дітей вимушених переселенців.....	59
9. Мухіна А. Ю. Вплив складу сім'ї на гендерну соціалізацію дівчат підлітків з нормальним і порушеним інтелектуальним розвитком.....	65
10. Починкова М. М. Методи і прийоми критичного мислення у процесі професійної підготовки як засіб соціалізації майбутніх учителів початкової школи.....	73
11. Розлуцька Г. М. Формування національної єдності українського суспільства церквою в умовах сучасних викликів.....	79
12. Стрепко М. Б. Волонтерська діяльність як шлях формування нової культури громадянського суспільства.....	89

ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

13. Безбородих С. М. Діалогова взаємодія як основа співробітництва учасників педагогічного процесу.....	98
14. Гордійчук С. В. Обґрунтування внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у КВНЗ «Житомирський медичний інститут» в умовах європейської вищої школи.....	103
15. Дудник О. М. Критерії, показники та рівні сформованості професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи.....	110

16.	Іванова Т. В. Формування конкурентоздатності майбутніх педагогів у процесі фахової підготовки.....	116
17.	Караман О. Л. Підготовка соціального педагога до соціально-профілактичної діяльності в ЗВО.....	122
18.	Колосов А. М., Савченко О. С. Зміна дидактичних акцентів при підготовці менеджерів в умовах невизначеного ринкового середовища.....	131
19.	Кофанова О. В. Розвиток хімічних компетентностей майбутніх екологів при вивченні професійно-орієнтованих і фахових дисциплін у вищому технічному закладі освіти.....	143
20.	Круковська І. М., Махновська І. Р. Обґрунтування освітньої програми підготовки магістрів з громадського здоров'я на основі компетентнісного підходу.....	150
21.	Кучерук І. В. Мотивація навчальної діяльності та механізми її формування у студентів КВНЗ «Житомирський медичний інститут» Житомирської обласної ради на заняттях при вивченні дисципліни «Клінічна фармакологія з токсикологією».....	158
22.	Мальцева О. І. Історія запровадження медіаосвіти в країнах Європи та Північної Америки.....	165
23.	Мацай Н. Ю., Губська О. П. Особливості екологічної освіти для сталого розвитку в закладах вищої освіти.....	173
24.	Мокляк В. М. Автономія вітчизняних університетів у законодавчих актах Міністерства народної освіти XIX ст.....	178
25.	Мороз В. П. Роль студентського самоврядування в процесі формування лідерських якостей студентів закладів вищої освіти.....	190
26.	Птахіна О. М. Соціально-професійна мобільність фахівця як фактор професійної успішності.....	202
27.	Самборська Н. М. Визначення стану сформованості соціально-комунікативної компетентності майбутніх фахівців зі спеціальності «Медсестринство».....	208
28.	Тетерєв В. О. Структура професійної компетентності майбутніх вчителів інформатики.....	216
29.	Шевчук О. Б. Проблеми створення та використання високоефективних інформаційних технологій навчання у професійної підготовки фахівців фінансово-економічного напрямку.....	222
30.	Шигонська Н. В. Засади підготовки медичних фахівців у закладах вищої освіти.....	231

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

31.	Поплавська С. Д. Методологічні підходи до формування комунікативної компетентності майбутніх медичних сестер..	240
-----	---	-----

32. **Степаненко В. В., Івченко А. В.** Основні аспекти професійного спілкування лікаря-лаборанта..... 249

ТЕОРІЯ І ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

33. **Веретенко І. М.** Когнітивно-інформаційна парадигма соціально-педагогічної роботи в закладах загальної середньої освіти..... 255
34. **Докучаєва В. В.** Сингулярна траєкторія розвитку особистості як сфера соціально-педагогічного інжинірингу..... 261
35. **Драченко А. А.** Вплив насильства на життєдіяльність сім'ї та на розвиток особистості дитини..... 267
36. **Отрощенко Н. Л.** Соціально-педагогічна підтримка підлітків закладів середньої освіти у контексті Нової української школи..... 273
37. **Степаненко В. І.** Девіантна віктимність обдарованих учнів... 281
38. **Трубавіна І. М.** Система соціальної профілактики торгівлі людьми в закладах середньої освіти..... 289
39. **Чечко Т. М.** Комплексна програма соціально-педагогічної підтримки батьків дітей з особливостями психофізичного розвитку в дошкільних навчальних закладах..... 296
40. **Яріко М. О.** Тиша як атрибут екзистенційного, культурного та релігійного туризму..... 307

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

41. **Атрощенко Т. О.** До питання освіти дітей національних меншин Закарпаття..... 318
42. **Дрозд Л. В.** Сформованість життєвого цілепокладання у підлітків з порушеннями психофізичного розвитку як передумова їх готовності до професійного самовизначення... 324
43. **Зажарська Г. П.** Роль і місце художньої словесності в процесі навчання учнів початкових класів..... 332
44. **Котенєва І. С.** Історичні засади естетико-екологічного виховання особистості..... 338
45. **Швирка В. М.** Педагогічний підхід до визначення поняття «толерантність»..... 347
46. **Шевирьова І. Г.** Медіа-продукт як результат практичної діяльності майбутніх учителів початкових класів..... 353
- Відомості про авторів..... 361**

Key words: motivation of educational activity, interactive methods, student, teacher, clinical pharmacology with toxicology.

Стаття надійшла до редакції 16.04.2018 р.

Прийнято до друку 25.05.2018 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Савченко С. В.

УДК 37.091.33(091)(4)+(7)

О. І. Мальцева

ІСТОРІЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАОСВІТИ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ ТА ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

На сьогодні актуальність запровадження в Україні системи медіаосвіти, яка охопила б всі вікові категорії населення, а особливо дітей та молодь, не потребує особливих аргументів. Це пов'язано зі стрімким розширенням сфери Інтернету, пошукових систем, файлообмінників, електронних державних послуг, медіаконвергенції (Інтернет-телебачення, електронні книги, преса), використанням цифрових технологій, але головне – з активною творчою участю мільйонів користувачів (а з них школярі і студенти складають значну частину) у створенні і розповсюдженні медіатекстів (в соціальних мережах, в YouTube та ін.).

У квітні 2016 року президією Національної академії педагогічних наук України було схвалено нову редакцію Концепції впровадження медіаосвіти в Україні. Документом визначено поняття «медіаосвіта» – частина освітнього процесу, спрямована на формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, Інтернет, мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Метою запровадження Концепції проголошено створення системи медіаосвіти, яка «...має стати фундаментом гуманітарної безпеки держави, розвитку і консолідації громадянського суспільства, протидії зовнішній інформаційній агресії, всебічно підготувати дітей і молодь до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формувати у громадян медіаінформаційну грамотність і медіакультуру відповідно до їхніх вікових, індивідуальних та інших особливостей» [1, с. 6–7].

Розглядаючи умови впровадження медіаосвіти в Україні автори Концепції наголошують на необхідності ознайомлення з медіаосвітніми інноваціями насамперед шкільних практичних психологів і соціальних педагогів [Там само, с. 9].

В останні десятиліття дослідженнями у сфері медіаосвіти займаються як вітчизняні дослідники, так і вчені з країн СНД. Хочеться відзначити наукові доробки О. Баранова, О. Баришпольця, О. Волошенюка, Д. Дзюби, В. Дубровського, О. Журина, Л. Зазнобіної, Г. Онкович, С. Пензіна, Г. Полічко, Б. Потятинника, В. Робака, О. Федорова, І. Чемерис, О. Шарикова, Ю. Усова та багатьох інших учених. Дуже цікавими та корисними для втілення в освітньо-виховну практику є публікації колективу лабораторії психології масової комунікації та медіаосвіти Інституту соціальної та політичної психології НАПН України.

Мета нашої статті – розглянути основні етапи і тенденції поширення медіаосвіти у країнах Європи та Північної Америки. Адже їх досвід у цій сфері це майже століття наукових пошуків, дискусій та експериментів.

Ще у 1911 році, коли в США була заснована Національна Рада викладачів англійської мови, її члени обговорювали тему освітнього значення кінофільмів. А Британське управління освітою в 1929 році переконувало викладачів розвивати в учнів рівні смаку та здатність оцінки кінофільмів. В 1933 році у Великобританії засновано Британський кіноінститут, який і зараз є однією з найвпливовіших структур у сфері медіаосвіти не лише в країні, але і в цілому світі [2, с. 163].

Термін «медіаосвіта» в 20-х – 30-х роках не вживався, йшлося про навчання із застосуванням засобів масової інформації – кіно, радіо, преси), яке розвивалося в основному відповідно до «запобіжної», «ін'єкційної» теорії, спрямованої на протистояння шкідливому впливу медіа. Її часто називають «теорією громадянського захисту» (тобто, знову ж, захисту від медіа) чи «теорією культурних цінностей» (мається на увазі, що негативному впливу медіа протиставляються «вічні цінності класичної культурної спадщини» – приміром, мистецтво Античності чи Ренесансу. Передбачається, що медіа справляє потужний (переважно негативний) вплив на аудиторію. Приміром, діти «впроваджують» у життя прийоми насильства, побачені на екрані. Аудиторія складається з маси пасивних споживачів, які зазвичай не можуть зрозуміти суті медіатексту.

В США медіаосвіта в якійсь мірі існувала у вигляді окремих напрямків з 20-х – 30-х років ХХ століття (кіноосвіта, медіаосвіта на матеріалі преси і радіо). Однак навчання такого роду стосувалося в основному спеціалізованих факультетів (кінематографії, журналістики) небагатьох університетів і не носило масового характеру. Деякі американські педагоги теж керувалися «ін'єкційною» теорією – вони розглядали медіа як «агента культурної деградації».

Перші масові програми медіаосвіти почали запроваджуватися з 50-х років ХХ століття. Так, з 1958 року у США стала впроваджуватися в школах програма «Газета в класі», у яку були залучені 95000 викладачів з 34000 шкіл і більше п'яти мільйонів учнів [Там само, с. 76].

У 60-х роках медіаосвіта в США, Франції, Канаді, Великобританії, концентрувалася навколо кіноосвіти (film education). Зокрема, отримала

досить широке поширення практична кіноосвіта, заснована на тому, що школярі або студенти під керівництвом педагога намагалися знімати короткі документальні чи ігрові фільми. Цей вид діяльності став можливий завдяки тому, що саме в 60-х роках надійшли в масовий продаж відносно недорогі, компактні аматорські кінокамери. У ці роки в Америці виникла перша асоціація діячів екранної освіти (Association for Screen Education). У 1969 році на базі університетів штатів Юта і Огайо була розроблена серія матеріалів з розвитку «критичного бачення». Багато університетів включили в свої навчальні плани курси кіноосвіти, заснованої на вивченні кіномови, історії кіномистецтва і творчості найбільших майстрів екрану.

Таким чином, кіноосвіту можна вважати першою сходинкою на шляху до сучасної медіаосвіти.

Проте, у 60-х – 70-х роках ХХ століття телебачення почало інтенсивно розвиватися, внаслідок чого кіно, та і інші медіа, почали дещо втрачати позиції у сфері впливу на суспільство. У зв'язку з цим початковий термін *film teaching* (навчання кіномистецтва) був замінений іншим більш адекватним – *screen education* (екранна освіта). В 1962 році в Осло відбулася представницька міжнародна конференція з «екранної» медіаосвіти. А у 1966 році була заснована перша на північноамериканському континенті професійна організація, що об'єднала провідних канадських медіапедагогів – Канадська асоціація екранної освіти (CASE) [2, с. 113].

Шкільна медіаосвіта в Канаді того періоду не була обов'язковою, однак вона була досить поширена в більшості канадських шкіл та інтегрована в курс рідної мови і літератури. Не можна говорити ще про масовий рух на підтримку розвитку «екранної освіти», але слід зазначити ініціативу педагогів-новаторів, завдяки їхньому ентузіазму та наполегливості медіаосвіту в Канаді все ж було впроваджено.

До середини 70-х років приблизно від 35% до 40% загальної кількості середніх шкіл США пропонували учням модулі або курси «Медіа» або «Масова комунікація», в основному орієнтовані на вивчення телебачення [Там само, с. 80].

Якщо в 60-х роках конференції, присвячені проблемам медіаосвіти, в Північній Америці проводилися відносно рідко, то в 70-х роках такого роду наукові форуми стали нормою. Наприклад, в 1978 році в США була проведена національна конференція «Телебачення і кіно в класі». В її підсумковому документі було запропоновано широке впровадження в практику візуальної грамотності в початковій, середній та вищій школі.

У 1973 році одна з найбільших американських благодійних організацій (Фонд Форда) оголосила про підтримку медіаосвіти в школах. Так в 70-х роках в США розпочався рух «критичного бачення», поява якого була спричинена дискусіями в підкомітеті Сенату на тему телевізійного насильства і його впливу на дітей. В результаті уряд США виділив кошти для введення навчального курсу «критичного бачення» в

систему всіх ступенів загальної освіти. Разом з тим, після того, як занепокоєння політиків з приводу насильства на телеекранах ослабло, зникло і фінансування цього медіаосвітнього курсу [Там само, с. 81].

Хочеться відмітити, що в XX столітті масштаб поширення медіаосвіти в тій чи іншій країні дуже часто залежав від політичних та соціальних чинників. Наприклад, період з 1972 по 1977 роки можна охарактеризувати як вкрай непродуктивний етап у розвитку канадської медіаосвіти. Унаслідок значних скорочень фінансування і відсутності цілеспрямованої підтримки з боку держави, багато творчих починань канадських педагогів були в значній мірі припинені. У 70-х роках XX століття заняття по підвищенню рівня медіаграмотності були оголошені «непотрібною розкішшю».

А от у Франції навпаки, з 1972 року медіаосвітні аспекти включені в програмні документи Міністерства освіти Франції. У 1975 році був заснований Інститут підготовки кадрів для розвитку кінематографічної культури, оживився процес медіаосвіти в вузах. А в 1976 році медіаосвіта вперше офіційно стала компонентом національного навчального плану середніх навчальних закладів [3, с. 181].

З 1977 року медіаосвіту було офіційно включено в національний навчальний план для середньої школи і в Норвегії. Розділи, пов'язані з медіа, інтегровано в такі дисципліни, як прикладне мистецтво, музика, мови та інші. Раніше норвезькі медіапедагоги в основному дотримувалися «ін'єкційної» теорії медіаосвіти, але останнім часом ця парадигма замінена на більш сучасну – культурологічну, що передбачає широкий спектр підготовки до життя в інформаційному суспільстві (включаючи розвиток критичного мислення по відношенню до будь-яких медіатекстів, протистояння експансії насильства на екрані і т. д.).

Національний навчальний план, прийнятий в 1987 році, був суттєвим кроком вперед у справі просування медіаосвіти в Норвегії. Однак, хоча він містив ряд цікавих ідей, але не забезпечував послідовної системи методів і навчання. Крім того, стала очевидною нестача кваліфікованих викладачів [Там само, с. 185–186].

У 1981 році американським урядом було зменшено фінансування медіаосвіти, так як пріоритетними вважалися програми, спрямовані проти наркотиків та підліткової злочинності. Мало уваги приділялося підготовці кваліфікованих медіапедагогів. Медіаосвіта здійснювалася тільки в тих школах, де були вчителі-ентузіасти, зацікавлені в тому, щоб їхні учні могли краще орієнтуватися в світі масової інформації.

Поступово все більше педагогів почали усвідомлювати ступінь впливу медіа в житті молодих людей і створювати так звані «мультимедіа блоки» на уроках англійської мови та літератури, в яких будь-яка тема вивчалася через романи, розповіді, фільми і пісні.

В квітні 1978 року в Канаді була заснована друга впливова медіапедагогічна організація, відома як Асоціація медіаграмотності (AML). В 1989 році спільними зусиллями AML і Міністерством освіти провінції

Онтаріо було надруковано перший навчальний посібник з медіаосвіти. Його основною метою було допомогти педагогам продуктивно використовувати потенціал масмедіа. Він пропонував мінімум теорії і широкий спектр завдань практичної спрямованості. Значним досягненням для канадської освіти стало включення (з 1989 року) медіаосвіти в обов'язковий компонент шкільної освіти провінції Онтаріо, де проживає третина 30-мільйонного населення Канади. Таким чином, Онтаріо стала першою канадською провінцією, де медіаосвіта – обов'язковий компонент навчання для учнів 7 – 12 класів в 5000 середніх шкіл.

В 1988-1989 роках з ініціативи освітнього відділу Британського кіноінституту медіаосвіта вперше стала складовою частиною національних навчальних планів в Англії і Уельсі.

У квітні 1994 року президентом США був підписаний закон «Цілі 2000: Американський освітній акт». Цей закон передбачав так звані змістовні стандарти по дев'яти провідним предметам. При цьому дисципліна «Мистецтво», включає в себе обов'язкову медіаосвіту на всіх рівнях початкової та середньої школи [2, с. 85].

У 90-ті роки медіаосвіта в США використовувалося як освітня стратегія для телевізійної реформи, пропаганди здорового способу життя, і як протидія небезпечним стереотипам в мультикультурному навчанні – іншими словами, як продовження «ін'єкційної» моделі, яка прагне захистити аудиторію від шкідливого впливу медіа. В свідомості більшості американців медіаосвіта стала асоціюватися з критичним сприйняттям телебачення і реклами.

Друга половина 90-х років ХХ століття ознаменувалася швидким поширенням мережі Інтернет, яка стала доступною для широкого кола користувачів. У 1997 році у Вашингтоні був проведений саміт з Інтернет-безпеки. У жовтні 1998 року президент США підписав закон «Акт про захист прав дітей в мережі Інтернет». Конгрес ввів цей закон у виконання в 2000 році, а також затвердив кілька додаткових актів, які зобов'язали школи вжити заходів щодо забезпечення онлайн безпеки школярів, в тому числі встановити на шкільні комп'ютери програми, які фільтрують і блокують сайти сумнівного змісту. Проте, жодна з програм-цензорів не може навчити дитину і підлітка аналізувати і оцінювати інформацію в різних формах за межами школи і в подальшому житті.

У зв'язку з цим, корисним для вивчення є канадський досвід організації системи медіаосвіти, яка до початку ХХІ століття стала обов'язковою у всіх провінціях з 1 по 12 клас середньої школи. Курси з медіакультури читаються практично по всіх канадських університетах. Тут дотримуються «серединної» позиції по відношенню до шкідливого впливу медіа – не ігноруючи можливі негативні впливи, але і не ставлячи цю проблему на перше місце. Таким чином, медіаосвіта бачиться канадським медіапедагогам як альтернатива цензурі. Романи Діккенса, Бронте, реаліті-шоу або пісня Брітні Спїрс – будь-який медіатекст гідний

серйозного аналізу, так як є частиною сучасної культури, розповідає про бажання, страхи і прагнення людей.

На сучасному етапі розвитку медіаосвіти в Канаді особливий інтерес представляє діяльність унікального телевізійного каналу CHUM Television («Дружнє телебачення»). CHUM Television з 1989 року здійснює свої програми з розвитку медіаграмотності в тісній співпраці з різними канадськими медіаосвітніми організаціями. Безсумнівно, ефективність всього процесу медіаосвіти безпосередньо залежить від рівня підготовки самих вчителів. З грудня 1998 року телеканал почав здійснювати підтримку нового проекту в області медіаосвіти з підготовки педагогів з основ медіакультури. З 2002 року, завдяки старанням творчого колективу телеканалу, почав функціонувати перший в Північній Америці Центр медіаграмотності. До послуг клієнтів Центру – велика добірка друкованих та електронних матеріалів, що містять корисну інформацію по медіаосвіті в Канаді і за кордоном.

Інтернет в Канаді став одним з найбільш ефективних засобів педагогіки. Слід зауважити, що канадські педагоги і батьки активно використовують електронні ресурси, пропоновані численними медіаосвітніми організаціями.

У 1996 році в Англії на базі педагогічного факультету Саутемптонського університету відкрився Центр медіаосвіти, який готує магістрів і докторів наук в області медіаосвіти, проводить заняття з спеціалізованих курсів.

Британський кіноінститут продовжує активно розробляти нові медіаосвітні програми. Так в 2003 році опубліковано навчальний посібник для медіапедагогів, що працюють з дітьми від трьох до одинадцяти років, де, зокрема, розкривається методика проведення занять на тему «Медіа і мораль» [4].

Вчителів (і майбутніх вчителів) в області медіаосвіти готують сьогодні багато британських коледжів та університетів (наприклад, Лондонський університет). Сучасний розвиток британського медіаосвіти показує, що, незважаючи на відмінність підходів, в Сполученому Королівстві існує чітке розуміння того, що медіаграмотність в ХХІ столітті настільки ж необхідна для людини, як і традиційна грамотність.

Отже, проаналізувавши історію поширення медіаосвіти в Європі та Північній Америці, ми дійшли висновку, що її зміст на різних історичних етапах варіювався у залежності від того, які медіа в цей час були особливо впливовими у суспільстві. Так, у 20-х – 60-х роках ХХ століття в медіаосвіті переважає кіноосвіта, з 60-х – 70-х років під впливом зростання популярності ТБ набуває поширення екранна освіта, а з другої половини 90-х років в медіаосвіті відчутний вплив Інтернету. Беззаперечним є той факт, що ефективність медіаосвіти залежить від рівня її підтримки з боку держави, активної участі громадських структур, системного впровадження на всіх ланках освіти, підготовки кваліфікованих медіапедагогів, створення можливостей для медіаосвіти засобами медіа.

В цілому аналіз теорії та практики медіаосвіти в країнах Європи та Північної Америки на сучасному історичному етапі, призводить до висновку, що в концепціях медіаосвіти переважають виховні, навчальні та креативні підходи до використання можливостей засобів масової комунікації.

До безперечних достоїнств сучасної медіаосвіти можна віднести той факт, що вона розвиває критичне мислення, вчить аналізувати отриману інформацію, розвиває здібності до створення власних медіатекстів. І що особливо важливо – не ставить за мету дати правильні відповіді, а прагне навчити задавати правильні питання для розширення прав і можливостей учня і громадянина протягом усього життя.

Список використаної літератури

- 1. Концепція** впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) / за ред. Л. А. Найдьонової, М. М. Слюсаревського. – К., 2016. – 16 с.
- 2. Федоров А. В.** Медиаобразование в США, Канаде и Великобритании / А. В. Федоров, А. А. Новикова и др. – Таганрог : Изд-во Кучма, 2007. – 256 с.
- 3. Федоров А. В.** Основные тенденции развития медиаобразования за рубежом в 70-80-х годах XX века / А. В. Федоров // Вестник Российского гуманитарного научного фонда. – 2005. – № 1. – С. 180–191.
- 4. Кондрашова А. С.** Медиаобразование в дошкольных учреждениях Скандинавии и некоторых странах Западной Европы / А. С. Кондрашова // Российский журнал истории, теории и практики медиапедагогтики. – 2014. – № 2. – С. 93–102.
- 5. Головченко Г. О.** Розвиток медіаосвіти у США / Г. О. Головченко // Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи : зб. наук. праць третьої міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 12–14 лист., 2012). – Львів, 2012. – С. 129–132.
- 6. Медиаобразование:** История, теория и методика. – Ростов-на-Дону : изд-во ЦВВР, 2001. – 708 с.
- 7. Біницька Катерина.** Досвід розвитку медіаосвіти в зарубіжних країнах / Катерина Біницька // Зб. наук. пр. Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. – 2014. – Ч.І. – С. 37–44.

Мальцева О. І. Історія запровадження медіаосвіти в країнах Європи та Північної Америки

В статті розглянуто основні етапи і тенденції поширення медіаосвіти у країнах Європи та Північної Америки. Зроблена спроба проаналізувати причини, що впливають на зміст та результативність медіаосвіти у провідних зарубіжних країнах. Автор дійшла висновку, що ефективність медіаосвіти залежить від рівня її підтримки з боку держави, активної участі громадських структур, системного впровадження на всіх ланках освіти, підготовки кваліфікованих медіапедагогів, створення можливостей для медіаосвіти засобами медіа. Актуальність статті зумовлена корисністю вивчення досвіду запровадження медіаосвіти в зарубіжних країнах з метою його осмислення і творчого використання в Україні.

Ключові слова: медіа, медіаосвіта, медіапедагоги, зарубіжні країни.

Мальцева О. И. История внедрения медиаобразования в странах Европы и Северной Америки

В статье рассмотрены основные этапы и тенденции распространения медиаобразования в странах Европы и Северной Америки. Сделана попытка проанализировать причины, влияющие на содержание и результативность медиаобразования в ведущих зарубежных странах. Автор пришла к выводу, что эффективность медиаобразования зависит от уровня ее поддержки со стороны государства, активного участия общественных структур, системного внедрения на всех уровнях образования, подготовки квалифицированных медиапедагогов, создание возможностей для медиаобразования средствами медиа. Актуальность статьи обусловлена полезностью изучения опыта внедрения медиаобразования в зарубежных странах с целью его осмысления и творческого использования в Украине.

Ключевые слова: медиа, медиаобразование, медиапедагоги, зарубежные страны.

Mal'tseva O. History of the Introduction of Media Education in the Countries of Europe and North America

The article deals with the main stages and trends of media education in the countries of Europe and North America. An attempt is made to analyze the reasons that affect the content and effectiveness of media education in leading foreign countries. The author came to the conclusion that the effectiveness of media education depends on the level of its support from the state, active participation of public structures, systemic implementation at all levels of education, the training of qualified media educators, and the creation of media education opportunities for media.

After analyzing the history of media education in Europe and North America, we came to the conclusion that its contents at different historical stages varied depending on what media at that time were particularly influential in society. Thus, in the 20's and 60's of the twentieth century, cinema education prevails in the media education, since the 60's and 70's under the influence of the growing popularity of TV, screening is becoming widespread, and from the second half of the 1990's the media experience has a significant impact on the Internet.

The urgency of the article is determined by the usefulness of studying the experience of implementing media education in the leading countries of Europe and North America for the purpose of its creative use in Ukraine.

Key words: media, media education, media education, foreign countries.

Стаття надійшла до редакції 28.04.2018 р.

Прийнято до друку 25.05.2018 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Ваховський Л. Ц.